

ANDSZU arch. ANDRZEJ SZUBA
PROJEKTOWANIE NADZORY DORADZTWO

45-798 Opole, ul. Prószkowska 26
tel. kom. +48 601 54 33 51
e-mail: andszu@gmail.com

METRYKA OPRACOWANIA

Temat opracowania:

Projekt wykonania robót budowlanych
polegających na remoncie ściany zachodniej
nawy – powierzchnia od strony wieży kościoła
cmentarnego

Obiekt:

Kościół drewniany, cmentarny
pw. św. Marcina i św. Bartłomieja
w Borkach Wielkich

Adres obiektu:

Borki Wielkie
ul. Ojca Alarda 3
dz. nr 160803_5.0007.AR_11.119

Nazwa i adres inwestora:

Klasztor
Zakonu Braci Mniejszych
Borki Wielkie,
ul. Ojca Alarda 3
46-300 Olesno

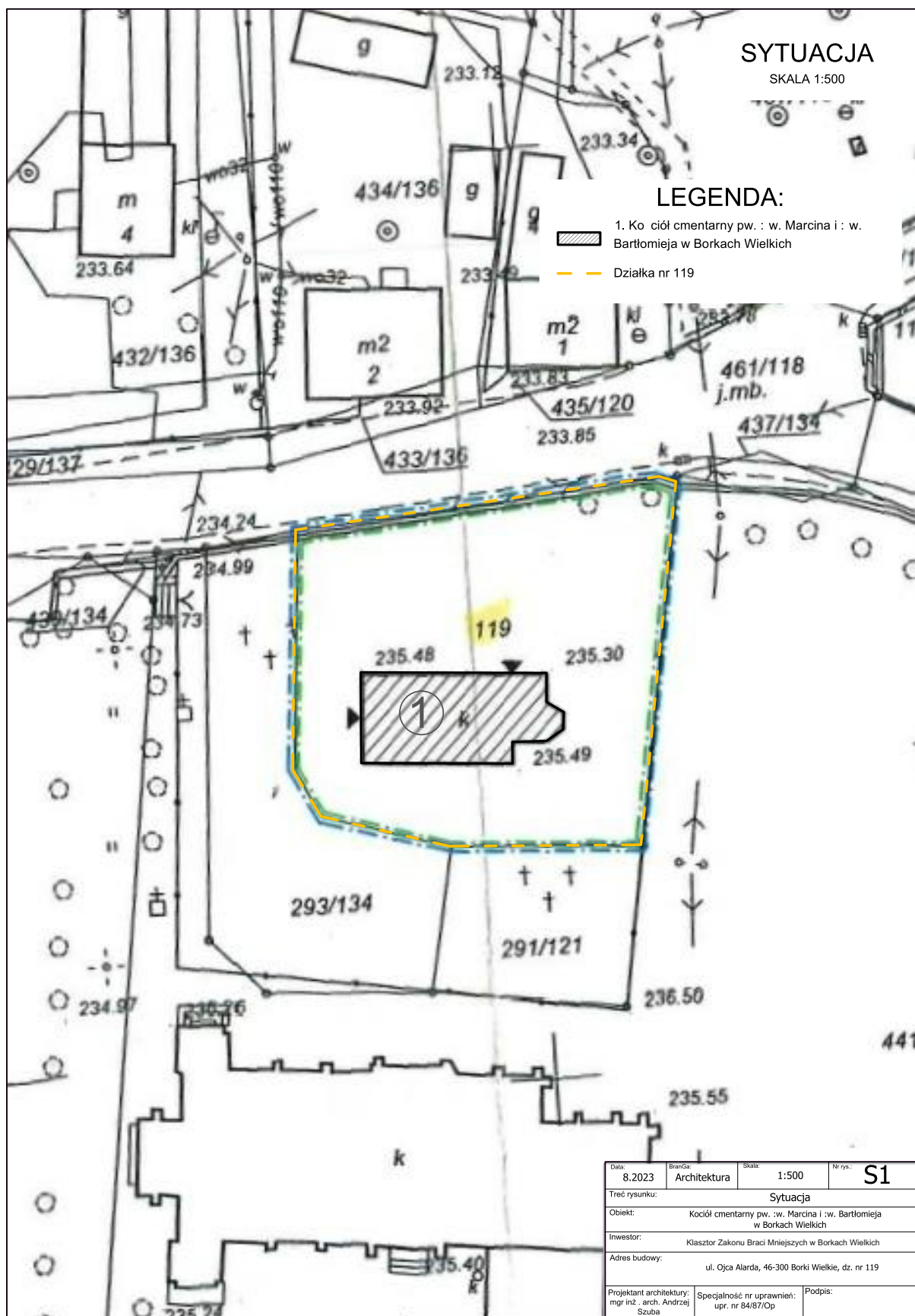
Zespół projektowy:

Branża	Funkcja	Imię i nazwisko, nr uprawnień	Pieczątka i podpis
Architektura I Konstrukcja	Projektant	mgr inż. arch. Andrzej Szuba upr. nr 84/87/Op	

Oświadczam, że sporządziłem projekt zgodnie z obowiązującymi przepisami
i zasadami wiedzy technicznej

SPIS ZAWARTOŚCI

1. Sytuacja
2. Rzut przyziemia
3. Przedmiot i cel inwestycji
4. Opis zabytku i jego charakterystyka
5. Opis stanu zachowania
6. Program prac
7. Wskazanie spodziewanych efektów
8. Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia
9. uprawnienia budowlane
- 10.zaświadczenie o przynależności do właściwej izby zawodowej

Data:	8.2023	Branża:	Architektura	Skala:	1:500	Nr rys.:	S1
Treść rysunku:	Sytuacja						
Obiekt:	Kociół cmentarny pw. : w. Marcina i : w. Bartłomieja w Borkach Wielkich						
Inwestor:	Klasztor Zakonu Braci Mniejszych w Borkach Wielkich						
Adres budowy:	ul. Ojca Alarda, 46-300 Borki Wielkie, dz. nr 119						
Projektant architektury:	mgr inż. arch. Andrzej Szuba	Specjalność nr uprawnień:	upr. nr 84/87/Op	Podpis:			

Data: 8.2023	BrzoGa: Architektura	Skala: 1:100	Nr rys.: A1
Tytuł rysunku: Rzut przyziemia			
Opis: Kociół cmentarny pw. św. Marcina i św. Bartłomieja w Borkach Wielkich			
Inwestor: Klasztor Zakonu Braci Mniejszych w Borkach Wielkich			
Adres budowy: ul. Olca Alanda, 46-300 Borki Wielkie, dz. nr 119			
Projektant architektury: mgr inż. arch. Andrzej Szuba	Specjalność nr uprawnień: upr. nr 84/87/Op	Podpis:	

Opis planowanych prac budowlanych – remontowych:

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

**Ściana zachodnia nawy – powierzchnia od strony wieży kościoła cmentarnego
pw. św. Marcina i Bartłomieja w Borkach Wielkich**

1. Przedmiot i cel inwestycji

Przedmiotem opracowania jest ściana zachodnia nawy powierzchnia od strony wieży zabytkowego, cmentarnego kościoła pw. Św. Marcina i Św. Bartłomieja w miejscowości Borki Wielkie. Kościół usytuowany jest w centralnej części cmentarza, w niewielkim oddaleniu od głównej drogi i strony północnej murowanego kościoła parafialnego. Otaczający kościół cmentarz jest ogrodzony, a wejście znajduje się od ulicy oraz od kościoła parafialnego.

Celem prac jest poprawa stanu zachowania ściany, wzniesionej z belek zrębowych, a także jej estetyki.

2. Opis zabytku

Rys historyczny.

Kościół Świętych Marcina i Bartłomieja – rzymskokatolicka, zabytkowa, drewniana świątynia znajdująca się w Borkach Wielkich (gmina Olesno). Jest kościołem filialnym parafii pw. św. Franciszka z Asyżu w Borkach Wielkich. Dnia 22 grudnia 1954 roku pod numerem 75/54, kościół został wpisany do rejestru zabytków województwa opolskiego. Znajduje się na Szlaku Drewnianego Budownictwa Sakralnego.

Kościół został zbudowany w 1697 r., wieżę dobudowano w 1789 r., rękami cieśli Szymona Stadko. Pełnił rolę kościoła filialnego w parafii Bożego Ciała w Oleśnie, oddalonym o ok. 10 kilometrów. Od 1905 r. duszpasterstwo we wsi sprawują oo. Zakonu Braci Mniejszych. W 1907 r. zbudowali oni neogotycki klasztor, a w latach 1910-1911 także neogotycką świątynię. Parafia pw. św. Franciszka została erygowana w 1942 roku. Obecnie drewniana budowla użytkowana jest jako kościół cmentarny.

Rok 1928.

Rok 1938

Lata 1957-1959 , Kościół cmentarny św. Marcina i Bartłomieja, widok od strony południowo-zachodniej.

Charakterystyka obiektu

Przedmiotem opracowania jest budynek zabytkowego, cmentarnego kościoła pw. Św. Marcina i Św. Bartłomieja w miejscowości Borki Wielkie. Kościół usytuowany jest w centralnej części cmentarza, w niewielkim oddaleniu od głównej drogi i strony północnej murowanego kościoła parafialnego. Otaczający kościół cmentarz jest ogrodzony, a wejście znajduje się od ulicy oraz od kościoła parafialnego.

Przedmioty kościół składa się z wieży, nawy, sobotów, prezbiterium i zakrystii. Kościół posadowiony jest płytko na drewnianych balach podwalinowych. Ściany nawy kościoła, zakrystii i prezbiterium wykonano jako drewniane wieńcowe z bali o szerokości 22 cm i wysokościach 20 do 36 cm, łączonych w węglach na zamki.

Konstrukcję wieży stanowi układ słupowo - ryglowy wzmocniany mieczami i zastrzałami. Słupy wieży mają przekrój 30x33 cm, 35x37 cm oraz 31x45 cm, a zastrzały 21x14 cm, 21x16 cm i 20x24 cm. Połączenia między zastrzałami, słupami i ryglami wykonano na jaskółczy ogon i drewniany czopy. Hełm wieży do poziomu latarni ma konstrukcję drewnianą krokwiowo - słupową. W pomieszczeniu dzwonów na poziomie od 11,5 m powyżej poziomu posadzki kruchty zabudowano układ belek wzajemnie prostopadłych pod dzwony. W wieży znajduje się obecnie jeden dzwon. Konstrukcja dachów sobotów wsparta jest na słupach i ryglach wzmocnionych ryglami. Stropy wieży wykonano jako belkowe z pokryciem z desek – strop nagi. Belki o zróżnicowanym przekroju stropu oparte są na ryglach szkieletu wieży. Stopy prezbiterium i nawy wykonano również jako belkowe z deskowaniem od strony sufitu. Strop nawy wzmocniono podciągami o przekroju półokrągłym usytuowanym podłużnie w połowie rozpiętości belek. Podciąg wspiera się z jednej strony na ścianie nawy, a z drugiej na belce stropowej umieszczonej nad belką tęczową. Więźba dachowa jest w całości wykonana jako drewniana. Konstrukcja więźby nad nawą nad prezbiterium jest różna. Więźba nad nawą składa się z podwójnych wiązarów krokwiowo-jętkowych, zabudowanych w rozstawach co około 1,0 m, natomiast więźba nad prezbiterium składa się również z podwójnych, lecz przesuniętych względem siebie wiązarów-krokwiowo-jętkowych. Kościół wyposażony jest w instalację elektryczną i odgromową.

W ubiegłych latach w kościele prowadzone były roboty budowlane obejmujące wymianę m. in. gontów, remont konstrukcji wieży, wymiana oszalowania , remont sobotów wraz w wykonaniem nowych podmurówek.

3. Opis stanu zachowania

Ściana w konstrukcji zrębowej, zgodnie z wynikami badań dendrochronologicznych przeprowadzonych przez Aleksandra Koniecznego w 2019 r. z drewna sosnowego datowanego na 1697 r. Pierwotnie, do momentu dobudowania wieży, będąca ścianą zewnętrzną. W ubiegłych latach została wymieniona na nową podwalina z powodu jej degradacji. Belki zrębowe zasadniczo w stanie dobrym, jednak poszczególne odcinki belek wykazują zniszczenia i uszkodzenia struktury na skutek działania wilgoci, grzybów i szkodników technicznych drewna. Największe zniszczenia belek zlokalizowane są w miejscach styku połaci dachu sobotów ze ścianą nawy. Zniszczenia spowodowane są wieloletnim zaciekaniem wód opadowych poprzez nieszczelności na styku dachu, wieży i ściany nawy. Belki noszą ślady zacieków, a także osłabiona powierzchniowo jest ich struktura, widoczny miejscami jest rozkład brunatny drewna powodowany przez grzyby z rodziny podstawczaków, w miejscach tych widoczne także ślady żerowania kołatka. Obu przyczynom zniszczeń sprzyjała podwyższona wilgotność drewna, powodowana zalewaniem powierzchni belek wodami opadowymi. Obecnie problem zaciekania wód opadowych został naprawiony podczas wymiany gontowego pokrycia dachu, a belki nie są narażone na działanie wód opadowych i powoli wysychają w sposób naturalny. Wszystkie belki zrębowe wykazują spękania wzdłużne tzw. dysorpcyjne, powstałe w naturalny sposób podczas procesu wysychania drewna. Spękania te nie wpływają negatywnie na właściwości fizyczne drewna. Belki zrębowe układane są stykowo i dość szczelnie przylegają do siebie, nie posiadają wypełnienia przestrzeni mszeniem. Bierwiona ściany nie są pokryte żadną substancją impregnującą, drewno jest w naturalnym kolorze, pokryte zabrudzeniami z pajęczyn i kurzu, a także zciekami po zalewaniu wodami opadowymi. Wewnętrzna powierzchnia ściany od strony nawy pokryta jest warstwami malarskimi i nie stanowi przedmiotu opracowania, podobnie jak drzwi zlokalizowane w środkowej części ściany i w II kondygnacji prowadzące na empore.

Wnioski:

Stan zachowania ściany zrębowej należy uznać za dobry, zdegradowana podwalina została wymieniona, więc statyka ściany nie jest zagrożona. Poszczególne belki zrębowe z racji uszkodzeń wymagają napraw i uzupełnień, oraz prac konserwatorskich zmierzających do poprawy estetyki jak i zabezpieczenia drewna przed dalszym

negatywnym działaniem szkodników technicznych drewna oraz korozji biologicznej którą powodują grzyby. Należy także wykonać impregnację ogniochronną.

Dokumentacja fotograficzna ściany podlegającej opracowaniu

4. Program prac konserwatorskich

Integralną częścią programu prac stanowi załącznik graficzny nr 1, gdzie czerwoną obwiednią zaznaczono miejsca największych uszkodzeń struktury drewna, a niebieską obwiednią miejsca mniejszych, powierzchniowych uszkodzeń belek zrębowych.

W celu poprawy stanu zachowania belek ściany zrębowej projektuje się przeprowadzenie następujących prac:

1. Powierzchnię belek należy oczyścić z kurzu i pajęczyn oraz brudu za pomocą miękkich szczotek z włosa nylonowego lub naturalnego, dopuszcza się użycie odkurzacza z miękką szczotką. Podczas oczyszczania należy uważać na luźne kawałki drewna ostatek. Oczyszczanie za pomocą nylonowych szczotek należy wykonywać wzdłuż włókien drewna lub diagonalnie po całej powierzchni ściany.
2. Po oczyszczeniu należy przeprowadzić ponowną ocenę wizualną belek.
3. Należy miejsca z widocznymi zaciekami delikatnie umyć pianą z szarego mydła, nie mocząc nadmiernie ściany. Oczyszczone miejsca pozostawić do wyschnięcia. Miejscowe przebarwienia po zaciekach można próbować usunąć stosując okłady z kompresów z perhydrolem. Należy sprawdzić miejscowo skuteczność takich okładów, uważając żeby nadmiernie nie odbarwić drewna.
4. Należy ostrożnie za pomocą dłuta i metalowych szczotek usunąć najbardziej zdegradowane fragmenty powierzchni belek zrębowych oznaczonych na załączniku graficznym kolorem czerwonym. Dopuszcza się jedynie powierzchniowe usunięcie zdestruowanych warstw drewna z belek.
5. Należy poddać dezynfekcji miejsca porażone grzybami środkami na bazie boraxu np. Boramax 8, zgodnie z wytycznymi producenta do stosowania.
6. Należy poddać dezynsekcji owadobójczej całość ściany środkami owadobójczymi na bazie permetryny o wysokim stężeniu np. Hylotox Q Altax. Zabieg wykonać metodą smarowania lub natrysku, zgodnie z instrukcją użycia podana przez producenta.
7. W obrębie uszkodzeń struktury drewna i jej osłabienia w miejscach niewymagających wykonania uzupełnień metodą flekowania, należy wzmocnić strukturalnie drewno roztworem Paraloidu B-72 w toluenie.
8. Ubytki drewna w miejscach ubytków należy uzupełnić metodą flekowania, stosując drewno sosnowe, o usłojeniu zbliżonym do słoje belek historycznych, aby uzyskać efekt scalenia. Do flekowania należy używać drewna o wilgotności nieprzekraczającej 18%, bezsęcznego, impregnowanego bezbarwnym preparatem przeciw działaniu szkodników technicznych drewna, grzybów i pleśni. Nie dopuszcza się stosowania drewna posiadającego przebarwienia

i zasinienia. Flekowanie należy osadzać za pomocą kołków drewnianych. Powierzchnię fleków dostosować fakturą i strukturą do powierzchni belek.

9. Nie przewiduje się uzupełnień mniejszych ubytków w celu estetyzacji powierzchni belek. Ostatki należy pozostawić w obecnym stanie, odspojone fragmenty należy zamocować stosując kołki drewniane.

10. W celu estetyzacji i scalenia kolorystycznego wymienionej uprzednio belki podwalinowej oraz flekowań dopuszcza się podmalowanie laserunkowo nowych elementów bejcami, lub lakierobejcami do drewna, lub ochronnymi preparatami barwiącymi do drewna, dobierając kolor najbardziej zbliżony do koloru historycznych oryginalnych bierwion. Nie dopuszcza się malowania kryjącego.

Wykonanie podbarwień należy poprzedzić wykonaniem prób kolorystycznych, wykończenie powierzchni powinno posiadać matowe wykończenie, nie dopuszcza się stosowania produktów pozostawiających lazurę i połysk.

11. Ścianę należy zabezpieczyć preparatami ogniochronnymi, bezbarwnymi np. Fobos M4.

Wszystkie używane produkty muszą posiadać niezbędne atesty lub deklaracje zgodności.

5. Spodziewane efekty prac

Spodziewanymi efektami prac konserwatorskich jest poprawa stanu zachowania ściany i jej estetyki, a także kompleksowe zabezpieczenie drewna przed niszczącym wpływem ksylofagów i korozji biologicznej. Konserwacja belek zrębowych pozwoli na zachowanie historycznego wyglądu ściany.

6. Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia

Na podstawie opracowanej informacji BIOZ ustalono, że dla projektowanej inwestycji nie jest wymagane opracowanie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

mgr inż. arch. Andrzej Szuba
upr. nr 84/87/Op

Opole 1987-02-24

**URZĄD WOJEWÓDZKI
w OPOLU**

Wydział Planowania Przestrzennego,
Urbanistyki, Architektury
i Nadzoru Budowlanego

Nr ewid. 84/87/Op

**STWIERDZENIE PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO
DO PEŁNIENIA SAMODZIELNYCH FUNKCJI TECHNICZNYCH W BUDOWNICTWIE**

Na podstawie § 4 ust.1, § 4 ust.2, § 7 - - - - -

i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. Nr 8, poz. 46) stwierdza się, że:

Obywatel **ANDRZEJ JERZY S Z U B A**

magister inżynier architekt

urodzony dnia **25 stycznia 1960 r. w Opolu**

ma przygotowanie zawodowe upoważniające do wykonywania samodzielnej funkcji

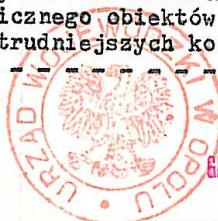
p r o j e k t a n t a

w specjalności **architektonicznej**

- - - - -

Obywatel **Andrzej Jerzy S z u b a** jest upoważniony do:

- 1/ sporządzania projektów w zakresie rozwiązań:
  - a/ architektonicznych wszelkich obiektów budowlanych,
  - b/ konstrukcyjno-budowlanych obiektów budowlanych w budownictwie osób fizycznych, z wyłączeniem konstrukcji fundamentów głębokich i trudniejszych konstrukcji statycznie niewyznaczalnych,
- 2/ w budownictwie osób fizycznych - do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy, kierowania i kontrolowania wytwarzania konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz oceniania i badania stanu technicznego obiektów budowlanych - z wyłączeniem konstrukcji fundamentów głębokich i trudniejszych konstrukcji statycznie niewyznaczalnych. - - - - -

GŁÓWNY ARCHITECT WOJEWÓDZKI

mgr inż. arch. Maciej Mazurek

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Opolska Okręgowa Rada Izby Architektów RP

ZAŚWIADCZENIE - ORYGINAŁ

(wypis z listy architektów)

Opolska Okręgowa Rada Izby Architektów RP zaświadcza, że:

mgr inż. arch. Andrzej Jerzy Szuba

posiadający kwalifikacje zawodowe do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w specjalności architektonicznej i w zakresie posiadanych uprawnień nr **84/87/Op**, jest wpisany na listę członków Opolskiej Okręgowej Izby Architektów RP pod numerem: **OP-0106**.

Członek czynny od: 28-03-2003 r.

Data i miejsce wygenerowania zaświadczenia: 29-05-2023 r. Opole.

Zaświadczenie jest ważne do dnia: **31-12-2023 r.**

Podpisano elektronicznie w systemie informatycznym Izby Architektów RP przez:
Jakub Tomiczek, Przewodniczący Okręgowej Rady Izby Architektów RP.

Nr weryfikacyjny zaświadczenia:

OP-0106-5CE2-DDEY-13EA-B695

Dane zawarte w niniejszym zaświadczeniu można sprawdzić podając nr weryfikacyjny zaświadczenia w publicznym serwisie internetowym Izby Architektów: www.izbaarchitektow.pl lub kontaktując się bezpośrednio z właściwą Okręgową Izbą Architektów RP.